

MONDATTAN: KIJELENTŐ ÉS KÉRDŐMONDATOK

A mondat felépítéséről általában

A német nyelvben a mondatfelépítés, illetve a szórend variálható, ugyanúgy, mint a magyar nyelvben. Bizonyos dolgok azonban meghatározhatják, illetve befolyásolhatják a szórendet.

Az első lépésben csak egyszerű mondatokkal foglalkozunk. Ezeknél a következőkre kell figyelni:

- ✓ Minden mondatban szerepelnie kell, hogy ki és hogy mit csinál.
- ✓ Az ige pozíciója a mondatban kötött.
- ✓ Az alany pozíciója a mondatban kötött.
- ✓ Mi a fontos információ, amit közölni szeretnénk.
- ✓ Kérdő vagy kijelentő mondatról van szó?

Mitől mondat a mondat?

A német mondat akkor teljesértékű, ha szerepel benne, hogy ki (**alany**) és mit csinál (**álítmány**). Egyik sem hagyható el, úgy mint a magyarban. Ez az első szabály, amihez hozzá kell szoknunk.

Példák:

- Peter fährt gern Auto.
- Wir wohnen in Stuttgart.
- Er telefoniert gerade.
- Ihr kauft eine Wohnung.
- Morgen gehen wir ins Kino.
- Péter szívesen vezet autót.
- Stuttgartban lakunk.
- Éppen telefonál.
- Veszték egy lakást.
- Holnap moziba megyünk.

Az ige pozíciója a mondatban

Ha megvan, hogy ki és mit csinál, nézzük meg ennek a sorrendjét. Az alapszabály, amit **MINDIG** be kell tartani:

Az egyszerű kijelentő mondatban az ige áll a második helyen!

Példák:

1. pozíció	2. pozíció	és a többi...	magyarul
------------	------------	---------------	----------

Wir	verkaufen	unser Auto.	Eladjuk az autónkat.
Das Haus	ist	sehr alt.	A ház nagyon régi.
Heute	kommt	meine Schwester nach Hause.	Ma jön a lánytestvérem haza.
Du	schreibst	eine Nachricht.	Egy üzenetet írsz.
Das Wetter	ist	heute sehr schön.	Az időjárás ma nagyon szép.
Ich	nehme	eine Currywurst.	Egy curry-s kolbászt veszek/kérek.
Deshalb	mag	ich dich.	Ezért szeretlek/kedvellek.
Das	ist	aber sehr klein.	Ez nagyon kicsi.

Az alany pozíciója a mondatban

Az előbbi példákból is látszik, hogy a cselekvő személy mindig az ige közelében marad. Előtte vagy utána, de mindig közvetlenül mellette!

A legfontosabb információ

A mondatot nyugodtan kezdheted a legfontosabb információval. Azzal a szóval, amelyikre a hangsúlyt szeretnéd fektetni: ez a szó kerül az első helyre (1. pozíció), és az ige a másodikra (2. pozíció). Akkor is, ha az első helyen nem az alany áll.

• <u>Mein Auto</u> ist alt.	alany / főnév	Az autóm régi.
• <u>Er</u> liest Zeitung.	alany / névmás	Újságot olvas.
• <u>Morgen</u> gehe ich zum Arzt.	Időhatározó	Holnap megyek az orvoshoz.
• <u>Was</u> machst du?	Kérdőszó	Mit csinálsz?
• <u>Deswegen</u> bleibe ich zu Hause.	határozószó	Ezért maradok itthon.

Kérdő mondat kérdőszóval

Hogyan járunk el, ha egy kérdést szeretnénk megfogalmazni? Vizsgáljuk ezt meg néhány példán keresztül:

Kérdőszó	2. pozíció	és a többi...	magyarul
Was	machst	du heute Abend?	Mit csinálsz ma este?
Wer	ist	der Mann dort?	Ki az a férfi ott?
Wo	wohnen	deine Eltern ?	Hol laknak a szüleid?
Wen	besuchst	du an Weihnachten?	Kit látogatsz meg karácsonykor?
Wem	schenkst	du diese schöne Kette?	Kinek ajándékozod ezt a szép láncot?
Wann	fliegt	ihr in die USA?	Mikor repültök az USA-ba?
Wohin	reist	Familie Meier dieses Jahr?	Hová utazik a Meier család ebben az évben?
Woher	kommst	du ?	Honnan jössz?
Wie lange	studiert	deine Tochter noch?	Mennyi ideig jár még a lányod egyetemre?
Seit wann	lebt	ihr in Deutschland?	Mióta éltetek Németországban?

A szórend tehát egyértelmű, ugyanúgy járunk el, mint magyarul!

1. pozíció : kérdőszó
2. pozíció : ige

A kérdőszók jelentése:

- Was? Mi?
- Wer? Ki?
- Wo? Hol?
- Wen? Kit?
- Wem? Kinek?
- Wann? Mikor?
- Wohin? Hová?
- Woher? Honnan?
- Wie lange? Mennyi ideje? Mennyi ideig?

- Seit wann? Mióta? Mennyi ideje?

Eldöntendő kérdés

Tehetünk fel kérdést kérdőszó nélkül is. Ezt eldöntendő kérdésnek nevezzük, mert a válaszban csak két lehetőségünk van. Azt kell eldönteni, hogy a válaszuk igen vagy nem.

- **Elmégy** ma este Tamással moziba? - Igen. / Nem.
- **Gehst** du heute mit Tom ins Kino? - Ja. / Nein.

További példák:

Kérdőszó	2. pozíció	és a többi...	magyarul
_____	Machst	du heute Abend noch die Hausaufgaben?	Megcsinálod még ma este a házi feladatokat?
_____	Ist	der Mann dort dein Mann?	Az a férfi ott a férjed?
_____	Wohnen	deine Eltern in Ungarn?	A szüleid Mo.-on laknak?
_____	Besuchst	du an Weihnachten deine Kinder?	Meglátogatod karácsonykor a gyerekeidet?
_____	Schenkst	du deiner Frau diese schöne Kette?	A feleségednek ajándékozod ezt a szép láncot?
_____	Fliegt	ihr in die USA?	Az USA-ba repültök?
_____	Reist	Familie Meier dieses Jahr in die Türkei?	A Meier család ebben az évben Törökországba utazik?
_____	Kommst	du nach Hause?	Hazajössz?
_____	Studiert	deine Tochter noch?	Jár még a lányod egyetemre?
_____	Lebt	ihr in Deutschland?	Németországban éltek?

Negatív eldöntendő kérdés

Ugyanezeket a kérdéseket feltehetjük tagadó formában is:

- Pl. – **Nem** megy el ma este Tamással moziba? – **De igen!** / Nem.
– Gehst du heute **nicht** mit Tom ins Kino? – **Doch!** / Nein.

Kérdőszó	2. pozíció	és a többi...	
_____	Machst	du heute Abend keine Hausaufgaben?	Nem csinálsz ma este házi feladat(oka)t?
_____	Ist	der Mann dort nicht dein Mann?	Az a férfi ott nem a te férjed?
_____	Wohnen	deine Eltern nicht in Ungarn?	Nem Magyarországon laknak a szüleid?
_____	Besuchst	du an Weihnachten deine Kinder nicht ?	Nem látogatod meg karácsonykor a gyerekeidet?
_____	Schenkst	du deiner Frau keine schöne Kette?	Nem ajándékozol a feleségednek egy szép láncot?
_____	Fliegt	ihr nicht in die USA?	Nem repültök az USA-ba?
_____	Reist	Familie Meier dieses Jahr nicht in die Türkei?	Nem Törökországba utazik ebben az évben a Meier család?
_____	Kommst	du nicht nach Hause?	Nem jössz haza?
_____	Studiert	deine Tochter nicht mehr ?	Nem jár már a lányod egyetemre?
_____	Lebt	ihr nicht in Deutschland?	Nem Németországban éltek?

Összefoglalás

- Egy német mondat MINDIG tartalmaz egy cselekvőt (alany) és egy cselekvést/történést (ige).

- Az egyszerű kijelentő és kérdő mondatban az ige mindig a második helyen áll.
- Az első helyen mindig a fontos közlendő áll.
- A kérdőszavas kérdőmondatban mindig a kérdőszó áll az első helyen.
- Eldöntendő kérdésben a kérdőszó elmarad, a további szórend változatlan.
- A negatív eldöntendő kérdésben mindig szerepel egy tagadószó (nicht, kein). Ilyenkor a válasz: Doch! / Nein.